

DELTA ATELIER

Nederland en Vlaanderen maken samen deel uit van een en hetzelfde unieke ruimtelijk systeem in de delta van Rijn, Maas en Schelde, een dicht verstedelijkt gebied dat een belangrijke rol speelt in de wereldeconomie. De omwentelingen en transitieën waar we nu en in de komende decennia voor staan, zullen zich hier op een eigen, bijzondere manier manifesteren en dus ook om specifieke ruimtelijke strategieën vragen. Daarom hebben IABR en Architecture Workroom Brussels samen met de bouwmeesters in Nederland en Vlaanderen het Delta Atelier opgezet.

Het Delta Atelier wil concreet handelingsperspectief ontwikkelen dat onze delta opnieuw positioneert in de aanpak van de klimaatopgaven in Nederland en België én als laboratorium in de wereld. Kennisdeling en –ontwikkeling levert internationale inzichten op over de gedeelde ruimtelijke opgaves in beide landen, zowel voor overheden als voor lokale partners. En het koppelen van lokale en regionale uitdagingen aan replicerbare instrumenten, die vervolgens opgeschaald en getoetst kunnen worden op nationaal en internationaal niveau, biedt zeker kansen.

Klimaatdoelstellingen

In haar meerjarenbeleidspan, *IABR 2017 – 2020: Naar een Weerbare Stad*, plaatst de IABR de toekomst van de stad nadrukkelijk in het teken van de klimaatverandering en de groeiende sociale ongelijkheid. De IABR wil naar vermogen bijdragen aan het helpen realiseren van de *Sustainable Development Goals* van de Verenigde Naties en het behalen van de klimaatdoelstellingen vastgelegd in het Klimaatverdrag van Parijs.

Goed ontwerp en ruimtelijke transformatie die rekening houdt met het ecosysteem spelen een cruciale rol. En precies daar ligt voor de IABR, als architectuurcultuur-instelling, de kans een concrete bijdrage te leveren. We kunnen de klimaatproblemen in de wereld alleen oplossen als we ze oplossen in onze explosief groeiende stadslandschappen waar ruimtegebruik nu per definitie ten koste gaat van ruimte voor het ecosysteem. Belangrijke sleutels zijn goed ontworpen, sociaal inclusieve, weerbare steden en de wijze waarop zij functioneel en duurzaam ingebed zijn in het landschap, in het ruimtelijk systeem.

Van Delta naar Delta Atelier

Vlaanderen en Nederland maken samen deel uit van een en hetzelfde unieke ruimtelijk systeem in de delta van Rijn, Maas en Schelde. Dit in stedelijke, natuurlijke en economische zin samenhangend systeem is onze poort naar de wereld. Het is een ‘gouden delta’ die, gelegen aan de monding van belangrijke rivieren en aan de Noordzee, als kruispunt tussen Noord- en Zuid-Europa én tussen de Angelsaksische wereld en het Europees continent, en als brug tussen Scandinavië en West-Europa, al eeuwen lang de basis is voor onze vooraanstaande positie in de wereldeconomie en onze hoge welvaart.

De omwentelingen en transitieën waar we nu en in de komende decennia voor staan, zullen zich in onze delta op een eigen, bijzondere manier manifesteren, en dus ook om specifieke ruimtelijke strategieën vragen. Een groeiend aantal praktijken in Nederland en België onderkennen daarom de noodzaak om eigen studies, (inter)nationale samenwerkingen en experimenten onder te brengen in een collectief toekomstverhaal en om vanuit een gedeelde ambitie collectiever te gaan werken aan de transitieopgaven. Om die sprong te kunnen maken, is een alternatieve werkomgeving nodig die de expertise, praktijkkennis en ervaring van de verschillende praktijken kan bundelen.

Eén stap in die richting was de reeks *Designing the Future*, zeven inhoudelijke werksessies georganiseerd van december 2016 tot februari 2017 door AWB, de IABR, het Team Vlaams Bouwmeester, de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning, en de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, rond urgente maatschappelijke thema's waarbij telkens het potentieel van ontwerpend onderzoek verkend werd. Vanuit de overtuiging dat ervaring, praktijkkennis en expertise aanwezig zijn bij zeer diverse mensen werd er bewust voor gekozen om steeds een zeer divers gezelschap uit te nodigen –afkomstig uit zowel België als Nederland.

In het kader van IABR–2018+2020–THE MISSING LINK kiezen IABR en Architecture Workroom Brussels samen met de bouwmeesters in Nederland en Vlaanderen nu voor een volgend en langer leer- en ontwikkelingstraject, het Delta Atelier.

Dit Atelier wil bijdragen aan de versnelling van plannen naar implementatie, aan een collectief gedragen toekomstperspectief dat tegelijkertijd zeer ambitieus én bescheiden is. Ambitieus in de zin dat we effectief overtuigd zijn van de kracht van het bundelen, koppelen en stapelen van inzichten en strategieën én van ontwerp en ruimtelijke transformaties als hefboom voor het realiseren van de noodzakelijke transitie. Bescheiden omdat we beseffen dat we kunnen noch moeten willen toewerken naar een uniek en definitief antwoord. En omdat we weten dat we het niet alleen zullen kunnen.

Anders dan in een IABR–Atelier, een praktijk die vertrekt vanuit een specifieke lokale of regionale opgave, zet het Delta Atelier dus in op het verbinden van praktijken, op een lerende praktijk, op het verder brengen van de theorie in de praktijk en omgekeerd, en op het tenslotte ook in de praktijk testen van wat er in een gezamenlijke leeromgeving wordt ontwikkeld. In het Delta Atelier komen onderzoek en onderzoekers, ontwerp en ontwerpers, bestuurders en beleidsmakers, doeners en denkers, uitvoerders en afnemers, bouwers en burgers, binnen- en buitenlanders, en professionals en publiek dus samen om metterdaad met elkaar aan de slag gaan.

De IABR en haar curatoren hebben daarom een *Call*, niet *for Projects*, maar *for Practices* de wereld ingestuurd. Op grond daarvan zijn dertig zeer diverse praktijken uit Nederland en België geselecteerd die in het Delta Atelier worden gekoppeld aan de IABR–Ateliers en de ontwerpend onderzoekstrajecten van de curatoren. Het resultaat: ruim veertig praktijken die drie jaar lang actief gaan samenwerken aan het dichten van de kloof die we *The Missing Link* hebben genoemd.

Van Missing Link naar Handelingsperspectief

In het Delta Atelier wordt de 'missing link' geadresseerd, ontleed, onderzocht, benoemd, in de ogen gekeken en aangepakt. Het *moet* anders, en het *kan* ook anders. Dat is de opgave waarbij het ontwerp een cruciale rol kan spelen door het onderzoeken en verbeelden van de toekomst die we *kunnen* willen.

In IABR–2018+2020–THE MISSING LINK zetten we de toekomst van de delta die we *kunnen* willen centraal in werkgroepen, programma en tentoonstellingen. En tegelijk beschouwen we onze delta als laboratorium voor de veel grotere, mondiale opgaven. In 2018 concentreren we ons vooral op de eigen delta, naar 2020 toe koppelen we die aan de wereld, en omgekeerd. Zo maken we van de delta een laboratorium voor kennisdeling en –ontwikkeling, zoals aangekondigd in het Curator Statement.

De samenwerking tussen Nederland, Vlaanderen en het Brussels Gewest levert internationale inzichten op over de gedeelde opgaves in de delta, zowel voor overheden als voor lokale partners. Wij achten het kansrijk om op deze manier intensief in te zetten op het koppelen van lokale uitdagingen aan replicerbare instrumenten, die vervolgens opgeschaald en getoetst kunnen worden op nationaal en internationaal niveau. Opdat er concreet handelingsperspectief ontstaat dat onze delta opnieuw positioneert zowel in de aanpak van de klimaatopgaven in Nederland en België, én als laboratorium in de wereld.

Programma 2018 - 2020

Met het Curator Statement en de Onderzoeksagenda als kader en uitgangspunt wordt het programma van het Delta Atelier georganiseerd in drie stappen.

IABR–2018 grijpen we aan om een gezamenlijke werkagenda te ontwikkelen. Er vinden acht werksessies plaats en tijdens het slotweekend in Rotterdam wordt een werkconferentie georganiseerd. Een tweede werkconferentie vindt plaats in Brussel in het najaar van 2018, als we IABR–2018 afsluiten.

Tussen 2018 en 2020 zetten we vervolgens volledig in op het ontwikkelen en testen van methodieken en ruimtelijke transformaties samen met de praktijken. Een derde werkconferentie vindt in 2019 plaats in Rotterdam en tussentijds zijn er werksessies op verschillende locaties.

Doel is het argument door te ontwikkelen, kennis te bundelen en te ontsluiten, en zo de “bewijslast” te vergaren die wij samen, als Delta Atelier, tijdens de IABR–2020 op de tafel van maatschappij en politiek willen leggen. In ieder geval in de tentoonstelling en tijdens de slotconferentie in Rotterdam in 2020, maar ook op alle andere manieren die tijdens het werkproces door alle praktijken samen worden ontwikkeld.